

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΕ
ΕΣΠΑ 2014-2020 & ΕΣΠΑ 2021-2027

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ

Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Επισκέπτης Καθηγητής, Κολλέγιο της Ευρώπης

ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΣΙΓΚΟΥ

Ερευνήτρια, Οικονομική Διακυβέρνηση ΕΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύντομη εισαγωγή.....	3
Προγραμματική Περίοδος 2014-2020.....	5
Ειδικότερα για την Ελλάδα.....	6
Η Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας.....	8
Προγραμματική Περίοδος 2021-2027.....	15
Ειδικότερα για την Ελλάδα.....	17
Η Πολιτική Συνοχής ως απάντηση στην covid-19.....	20
Θέμα Ημερίδας: Οικονομική και Κοινωνική Ανάκαμψη.....	21

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πολιτική Συνοχής είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ. Στοχεύοντας όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), επιδιώκει να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να προωθήσει την οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη, συμβάλλοντας σε μια καλύτερη ζωή για όλους τους ευρωπαίους πολίτες. Σκοπός της είναι η διασφάλιση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών και της σύγκλισης των Περιφερειών, με τη μείωση των σημαντικών οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων που παρατηρούνται μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, η Πολιτική Συνοχής είναι η πολιτική που βρίσκεται πίσω από τα εκατοντάδες χιλιάδες έργα, άλλα μεγαλύτερης και άλλα μικρότερης κλίμακας, και τα επιχειρησιακά προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται ανά την Ευρώπη με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ μέσω των αρμόδιων Ταμείων.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής επιτυγχάνονται στο πλαίσιο της αξιοποίησης του:

- ✚ **Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ**, που έχει ως στόχο την ενδυνάμωση της περιφερειακής οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, επενδύοντας σε τομείς που ενισχύουν την ανάπτυξη, έτσι ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα, να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και να διορθωθούν οι ανισορροπίες μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 το ΕΤΠΑ θα χρηματοδοτήσει επενδύσεις για τη δημιουργία μιας πιο έξυπνης, πιο πράσινης, πιο συνδεδεμένης και πιο κοινωνικής Ευρώπης, που θα είναι βρίσκεται κοντά στους πολίτες της.
- ✚ **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου – ΕΚΤ+** (για την περίοδο 2014-2020 *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*), που επενδύει στο ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης, έχοντας ως στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών σε ό,τι αφορά την απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, καθώς και την προώθηση των αντίστοιχων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς αυτούς. Παράλληλα, υποστηρίζει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της κοινωνικοοικονομικής ανάκαμψης της ΕΕ από την πανδημία του κορωνοϊού.
- ✚ **Ταμείου Συνοχής**, που χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών, επενδύει στο περιβάλλον και στην πράσινη ανάπτυξη, στοχεύοντας τα κράτη-μέλη των οποίων το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι λιγότερο από 90% του

ευρωπαϊκού μέσου όρου, επιδιώκοντας να μειώσει τις οικονομικές, κοινωνικές, και εδαφικές ανισότητες και να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής, μαζί με το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης –ΕΓΤΑΑ**, το οποίο εστιάζει στην επίλυση των ιδιαίτερων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ και το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας –ΕΤΘΑ** (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας από το 2021), το οποίο βοηθά τους αλιείς να υιοθετήσουν πρακτικές βιώσιμης αλιείας και στηρίζει τις παράκτιες κοινότητες, ώστε να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους, με στόχο να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής κατά μήκος των ευρωπαϊκών ακτών, αποτέλεσαν τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία – ΕΔΕΤ**. Στη βάση των ΕΔΕΤ, επιχειρήθηκε ο συντονισμός και η συνεκτικότητα μεταξύ της πολιτικής συνοχής και των άλλων πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη. Στόχος τους, μεταξύ άλλων, ήταν να συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διασφάλιση μιας βιώσιμης ευρωπαϊκής οικονομίας και ενός υγιούς περιβάλλοντος, εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τομείς, όπως για παράδειγμα η έρευνα και η καινοτομία, οι ψηφιακές τεχνολογίες, η στήριξη της οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, οι μικρές επιχειρήσεις κ.ο.κ. Τα κράτη-μέλη έχουν ακόμη τη δυνατότητα να δεσμεύσουν κονδύλια στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ **μέχρι το τέλος του 2023**.

- ✚ Επιπλέον, από το 2021 στο «οπλοστάσιο» της Πολιτικής Συνοχής προστέθηκε και το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**, ως ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο για την παροχή στήριξης σε εδάφη που αντιμετωπίζουν σοβαρές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις λόγω της μετάβασής τους προς την κλιματική ουδετερότητα, όπως προβλέπει η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για μία κλιματικά ουδέτερη ΕΕ μέχρι το 2050. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης** ενισχύει τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στηρίζει επενδύσεις σε τομείς όπως η ψηφιακή συνδεσιμότητα, οι τεχνολογίες καθαρής ενέργειας, η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ο μετασχηματισμός των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, η έρευνα και η καινοτομία, η επανεκπαίδευση των εργαζομένων και η αντίστοιχη τεχνική βοήθεια κ.ο.κ.

Το σύνολο των πόρων που προορίζονται για την Πολιτική Συνοχής προβλέπονται στο πλαίσιο του Προϋπολογισμού της ΕΕ, δηλαδή του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου – ΠΔΠ, που καθορίζει τα όρια των δαπανών της Ένωσης για μια περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Το ύψος της επένδυσης της Πολιτικής Συνοχής αντανακλά τις αναπτυξιακές ανάγκες των κρατών-μελών, καθώς οι περιφέρειες κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τους (ΑΕγχΠ) σε **περισσότερο ανεπτυγμένες, μετάβασης ή λιγότερο ανεπτυγμένες**. Κατά τη διαπραγμάτευση σχετικά με το ύψος και την κατανομή των κονδυλίων της Πολιτικής Συνοχής, προτεραιότητα δίνεται στις χώρες και στις περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερεί. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη-μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν τα κονδύλια αυτά για τη χρηματοδότηση επιχειρησιακών προγραμμάτων, τα οποία ενδέχεται να καλύπτουν όλη την

επικράτεια της χώρας (τομεακά προγράμματα), και/ή συγκεκριμένες περιφέρειες (περιφερειακά προγράμματα), ή ακόμα και να περιλαμβάνουν περισσότερες από μια χώρες (συνεργατικά προγράμματα). Τα προγράμματα αυτά παρουσιάζουν τις προτεραιότητες της χώρας και/ή των περιφερειών ή της συγκεκριμένης συνεργαζόμενης περιοχής, πάντα με βάση την εθνική στρατηγική που έχει χαράξει η εκάστοτε χώρα, όπως αυτή αναλύεται στην αντίστοιχη **Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης**, το περιεχόμενο της οποίας διαπραγματεύονται τα κράτη-μέλη με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η διαχείριση και υλοποίηση των επιλεγμένων προγραμμάτων πραγματοποιείται από τα κράτη-μέλη και τις περιφέρειές τους, στη βάση ενός συστήματος αποκεντρωμένης διαχείρισης, υπό την καθοδήγηση και παρακολούθηση των αρμόδιων (εθνικών ή περιφερειακών) «διαχειριστικών αρχών».

Οι δυνητικοί δικαιούχοι της πολιτικής συνοχής μπορεί να είναι δημόσιοι οργανισμοί, επιχειρήσεις (ιδίως μικρομεσαίες), πανεπιστήμια καθώς και ενώσεις, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και εθελοντικές οργανώσεις ή ιδιώτες εφόσον υποβάλλουν σχέδια τα οποία πληρούν τα κριτήρια επιλογής που έχουν καθορίσει οι διαχειριστικές αρχές των προγραμμάτων. Οι ξένες επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ευρώπη δικαιούνται επίσης να λάβουν βοήθεια από τα διαρθρωτικά ταμεία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

Για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, η ΕΕ διέθεσε **€351,8 δισ.** στην πολιτική συνοχής της, ποσό που συνιστούσε το **32,5%** του συνολικού προϋπολογισμού της. Τα κονδύλια αυτά εγκρίθηκαν για την επίτευξη των στόχων της «**Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**», δίνοντας έμφαση στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ως μέσο αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της ευρωπαϊκής οικονομίας, της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητάς της, και της ενίσχυσης μιας αειφόρου κοινωνικής οικονομίας της αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, για την προγραμματική περίοδο **2014-2020**, ο σχετικός Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (Κανονισμός (ΕΕ) Αριθ. 1303/2013) καθόρισε **11 Θεματικούς Στόχους** προς υποστήριξη από τα ΕΔΕΤ:

1. Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας.
2. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών.
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς.

5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων.
8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων.
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση.
11. Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ¹

Για τη χώρα μας προβλέφθηκαν στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής κονδύλια ύψους €17,8 δισ. (Υπουργείο Οικονομικών, τιμές 2018)² τα οποία διοχετεύθηκαν στις **13 ελληνικές περιφέρειες**, επιτρέποντας την υλοποίηση περισσότερων από **22.000 έργων**. Τα έργα αυτά συνέβαλαν στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας μέσω της ανάταξης και αναβάθμισης του παραγωγικού και κοινωνικού της ιστού, αντιμετωπίζοντας τις σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες της χώρας, οι οποίες εντάθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Μάλιστα, ακολουθώντας το παράδειγμα της Προγραμματικής Περιόδου **2007-2013**, κατά την οποία το ποσοστό **συγχρηματοδότησης της ΕΕ αυξήθηκε κατακόρυφα από 75% σε 99,8%**, συμβάλλοντας στην ταχύτερη απορρόφηση των κονδυλίων, παρά την υιοθέτηση μέτρων αυστηρής δημοσιονομικής λιτότητας, την περίοδο **2014-2020**, το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο επέτρεψε **υψηλότερο ποσοστό προκαταβολών** από το κανονικό. Προέβλεψε, επίσης, **υψηλότερο ποσοστό συγχρηματοδότησης**, για τα τρία πρώτα έτη της προγραμματικής περιόδου, έχοντας ως στόχο τη διευκόλυνση των εθνικών προϋπολογισμών κατά την περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής.³ Παράλληλα, συμπεριλήφθηκε όρος για την

¹ Βλέπε: [ΕΣΠΑ 2014-2020 \(espa.gr\)](http://espa.gr)

² Συνολικά προβλέφθηκαν 26 δισ., όπου το **80%** αποτέλεσαν πόρους των **Διαρθρωτικών/Επενδυτικών Ταμείων της ΕΕ** και το 20% εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ FACTSHEET 2014-2020).

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ (L 347/320, 20.12.2013) και Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/2135 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2016 (L 338/34, 13.12.2016) με τον οποίο επεκτάθηκε η λεγόμενη «συμπληρωματική συγχρηματοδότηση» (top-up co-financing) πέραν της αρχικής κανονιστικής προθεσμίας του Ιουνίου 2016, έως τις 30 Ιουνίου του έτους που έπεται του ημερολογιακού έτους κατά το οποίο η σχετική χρηματοδοτική βοήθεια περατώνεται. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης για την Ελλάδα

αναθεώρηση των εθνικών κατανομών της περιόδου 2017-2020, ο οποίος οδήγησε **στην αύξηση των συνολικά διαθέσιμων πόρων** για τα κράτη-μέλη που επλήγησαν περισσότερο από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2013, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.⁴

Ως αποτέλεσμα, το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020 – ΕΣΠΑ**, το οποίο αποτέλεσε το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με την κρίσιμη συνδρομή των πόρων των **ΕΔΕΤ**, κατάφερε να θέσει στο επίκεντρο της περιόδου τους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», προάγοντας μια ανάπτυξη:

- **Έξυπνη**, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία.
- **Βιώσιμη**, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- **Χωρίς Αποκλεισμούς**, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Συμφωνα με το αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ, σημαντικό στόχο αποτέλεσε η δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, με αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες της περιόδου:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.
3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

ανέρχεται, περίπου, στο 90%, ανάλογα με το επιχειρησιακό πρόγραμμα και την κατηγορία των περιφερειών. Η εν λόγω πρόβλεψη, αφορά την περίπτωση των κρατών-μελών που βρίσκονταν σε πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

⁴ Βλέπε: Βασαρδάνη, Μελίνα, and Δήμητρα Δημητροπούλου. 2018. "Η αξιοποίηση των διαρθρωτικών πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελλάδα." Τράπεζα της Ελλάδος: Οικονομικό Δελτίο 47: 37-64. <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201807.pdf>

Επίσης, καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών **Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση**. Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της κλήθηκαν να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειές τους, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Σε εθνικό επίπεδο προσδιορίστηκαν οκτώ σχετικοί κλάδοι:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Παράλληλα, ένα άλλο χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσαν οι **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις**. Πρόκειται για εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δεξιότητες.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 συμπεριέλαβε συνολικά **20 Προγράμματα**, 7 Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά.

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος για την Περίοδο **2014-2020** ανήλθε στα **€193.228.396**, εκ των οποίων το ποσό των **€96.614.198** αποτέλεσε τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το ποσό της εθνικής συμμετοχής να ανέρχεται στα €96.614.198, επιτρέποντας την υλοποίηση σχεδόν **1.400 έργων** σε όλη την Περιφέρεια.⁵ Μάλιστα, για την περίοδο **2021-2027**, η κατανομή των κονδυλίων αυξήθηκε στα **€426.065.902**.⁶

⁵ Διαθέσιμο στο: [Αναθεώρηση Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας 2021](#)

⁶ Διαθέσιμο στο: [Πρόγραμμα "Στερεά Ελλάδα 2021-2027", πλήρες κείμενο του εγκεκριμένου Προγράμματος](#)

Ενδεικτικά έργα:⁷

Κατασκευή του τμήματος Λαμία - Ξυνιάδα του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65)

Το έργο περιλαμβάνει την πλήρη κατασκευή του τμήματος Λαμία – Ξυνιάδα του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65), μήκους 32,5 χλμ., με διατομή 2 λωρίδων κυκλοφορίας και Λωρίδα Έκτακτης Ανάγκης (ΛΕΑ) ανά κατεύθυνση. Οι 2 κλάδοι διαχωρίζονται με μεσαίο διάζωμα που συντίθεται από 2 λωρίδες καθοδήγησης και κεντρική νησίδα. Στο έργο, επίσης, περιλαμβάνονται και η κατασκευή δικτύου παράπλευρων και κάθετων οδών για την αποκατάσταση του διακοπτόμενου οδικού δικτύου και την εξυπηρέτηση των παρόδιων ιδιοκτησιών, καθώς και οι απαραίτητες δαπάνες για απαλλοτριώσεις, έργα αρχαιολογίας, μετατοπίσεις δικτύων Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ) και την παροχή υπηρεσιών συμβούλων.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 331.692.800

Ανάπτυξη Δικτύων Διανομής Φυσικού Αερίου Μέσης και Χαμηλής Πίεσης

Το έργο αφορά: α) την κατασκευή δικτύων διανομής Φυσικού Αερίου, συνολικού μήκους 327,25 χλμ. παροχτευτικών αγωγών, για την σύνδεση οικιακών, εμπορικών και βιομηχανικών καταναλωτών στην Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, β) την εγκατάσταση 4 σταθμών διανομή, γ) την εγκατάσταση δέκα σταθμών μέτρησης και ρύθμισης, δ) την κατασκευή 2 σταθμών αποσυμπίεσης και ε) την κατασκευή 11.231 συνδέσεων καταναλωτών. Οι κατασκευαστικές εργασίες θα συμπληρώσουν τις υφιστάμενες υποδομές (όπου αυτές υφίστανται), προκειμένου να καταστούν λειτουργικά τα αστικά δίκτυα διανομής Φυσικού Αερίου σε 6 πόλεις (Λαμία, Χαλκίδα, Θήβα, Λειβαδιά, Άμφισσα και Καρπενήσι).

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	€ 42.382.110

Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων ΜΕΑ 2^{ης} Δ.Ε. Ν. ΒΟΙΩΤΙΑΣ - Β' Φάση

⁷ Τα έργα είναι ολοκληρωμένα ή σε διαδικασία ολοκλήρωσης εντός του χρονικού πλαισίου που ορίζεται από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Διαθέσιμα στο: [APXIKH \(anaptyxi.gov.gr\)](http://APXIKH(anaptyxi.gov.gr))

Το έργο αφορά τη δημιουργία Μονάδας Επεξεργασίας Απορριμμάτων στην περιοχή της Θήβας, η οποία απαιτείται για την παροχή της Υπηρεσίας Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος για την επεξεργασία 32.000 t/y σύμμεικτων αστικών απορριμμάτων, 1.850 t/y προδιαλεγμένων οργανικών, 1.300 t/y πράσινων, 1.700 t/έτος προδιαλεγμένων ανακυκλώσιμων υλικών που θα συλλέγονται από προγράμματα ΔσΠ και 7.000 t/y υλός από εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών των Δήμων Θηβαίων, Τανάγρας και Αλιάρτου – Θεσπιέων Βοιωτίας. Η εφαρμοζόμενη τεχνολογία επεξεργασίας περιλαμβάνει μηχανική διαλογή, αναερόβια χώνευση και αερόβια κομποστοποίηση, με ταυτόχρονη ενεργειακή αξιοποίηση του παραγόμενου Βιοαερίου.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 17.504.928

Συνολική Υδραυλική και Η/Μ Αναβάθμιση Δικτύου Ύδρευσης Δήμου Δελφών

Η πράξη περιλαμβάνει τη συνολική υδραυλική και Η/Μ αναβάθμιση του συστήματος ύδρευσης του Δήμου Δελφών, και συγκεκριμένα: Α) Κατασκευή νέου αγωγού μεταφοράς ανεπεξέργαστου νερού από το κανάλι του Μόρνου έως θέση της (άνω) Δεξαμενής Χρισσού και κατασκευή νέου αγωγού μεταφοράς επεξεργασμένου νερού από την Δεξαμενή του Χρισσού έως το Φρ. Ιτέας και έως Δεξαμενή Κίρρας. Κατασκευή νέας Μονάδας Επεξεργασίας Νερού (ΜΕΝ) στη θέση «Χρισσό», αντικατάσταση αγωγού μεταφοράς νερού από το Αντλιοστάσιο Αγίου Γεωργίου έως το Φρεάτιο Διανομής Ιτέας και έως τη Δεξαμενή Ιτέας και αντικατάσταση Φρεατίου Διανομής Ιτέας, καθώς επίσης και αντικατάσταση αγωγού μεταφοράς νερού από Φρεάτιο Διανομής Ιτέας έως τη Δεξαμενή Γαλαξιδίου και κατασκευή νέας Δεξαμενής στην Τριταία. Επιπλέον, προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος τηλεελέγχου και τηλεχειρισμού στα έργα αποθήκευσης και επεξεργασίας νερού (δεξαμενές, διυλιστήριο) και δοκιμαστική λειτουργία και συντήρηση της νέας Μονάδας Διύλισης στη θέση «Χρισσό» για 12 μήνες. Β) Υπηρεσίες Τεχνικού Συμβούλου για την υλοποίηση της Πράξης. Γ) Οι δαπάνες αρχαιολογικής επίβλεψης για την υλοποίηση του Έργου.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 16.936.451

Ενίσχυση των Φορέων Υγείας με επικουρικό προσωπικό για την ανταπόκριση στις ανάγκες λόγω της επιδημίας COVID-19 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Η πράξη εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο του Υπουργείου Υγείας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της επιδημίας του κορωνοϊού COVID-19 σε συνέχεια των δύο ΠΝΠ της 11-03-2020 (ΦΕΚ55/Α/11-03-2020) και της 14-3-2020 (ΦΕΚ 64/Α/14-3-2020) που κυρώθηκαν με το Ν. 4682/2020 (ΦΕΚ 46/Α/3-4-2020). Το φυσικό αντικείμενο της πράξης είναι η πρόσληψη πρόσθετου επικουρικού προσωπικού, ιατρικού, νοσηλευτικού, λοιπού, βοηθητικού και πάσης φύσεως προσωπικού για την ενίσχυση και ενδυνάμωση της 5ης ΥΠΕ Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, των Νοσοκομείων και Μονάδων ΠΦΥ στην περιοχή ευθύνης της 5ης ΥΠΕ και του ΕΚΑΒ, ΟΚΑΝΑ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, προκειμένου να ανταποκριθούν στην αποτελεσματική διαχείριση περιστατικών νόσου COVID-19, σε προσερχόμενους για άλλη νόσηση τυχόν προσυμπτωματικούς ή και ασυμπτωματικούς της COVID-19 και για να προσφέρουν υπηρεσίες σε ασθενείς με χρόνια νοσήματα, προλαμβάνοντας με αυτό τον τρόπο τον αποκλεισμό πρόσβασης του πληθυσμού με χρόνια ή άλλα έκτακτα προβλήματα από υπηρεσίες υγείας. Κύριος της πράξης είναι το Υπουργείο Υγείας. Συντονιστής Δικαιούχος της πράξης είναι η Επιτελική Δομή Ε.Σ.Π.Α. του Υπουργείου Υγείας. Συνδικαιούχοι της πράξης είναι η 5η Υγειονομική Περιφέρεια Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, τα Νοσοκομεία στην περιοχή ευθύνης της, το ΕΚΑΒ και ο ΟΚΑΝΑ. Αφορά αρχικά σε 24μηνες συμβάσεις και με δυνατότητα παράτασης έως 31-12-2023 έως 238 ατόμων επικουρικού προσωπικού.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	€ 16.721.624

Έργα συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων Δ.Κ. Βασιλικού, Αγ. Νικολάου & Ν. Λαμψάκου Δήμου Χαλκιδέων (Β' Φάση)

Το έργο αφορά την αποχέτευση των αστικών λυμάτων των οικισμών Βασιλικού, Αγίου Νικολάου και Νέας Λαμψάκου του Δήμου Χαλκιδέων, οι οποίοι είναι οικισμοί Γ' Προτεραιότητας κατά την οδηγία 91/271. Το φυσικό αντικείμενο του έργου έχει ως εξής: 1. Μελέτη έργων συλλογής λυμάτων οικισμών Αγίου Νικολάου και Νέας Λαμψάκου του Δήμου Χαλκιδέων. 2. Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης οικισμού Βασιλικού. 3. Κατασκευή δικτύων αποχέτευσης οικισμών Αγίου Νικολάου και Νέας Λαμψάκου. 4. Συνδέσεις με δίκτυα Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ). 5. Αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες με την επίβλεψη αρχαιολόγου. 6. Αναβάθμιση Κέντρου Λυμάτων Χαλκίδας. 7. Αντιμετώπιση προβλημάτων διαβρώσεων στις εγκαταστάσεις του Βιολογικού Καθαρισμού Χαλκίδας. 8. Εξωτερικές διακλαδώσεις δικτύου ακαθάρτων οικισμών Βασιλικού, Λευκαντίου, Αγ. Νικολάου και Ν. Λαμψάκου Δ.Ε. Ληλαντίων (νέο υποέργο).

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 7.950.851

--	--	--

Ανοικτό Κέντρο Εμπορίου Λαμίας

Το έργο αφορά στην υλοποίηση από τον Δήμο Λαμιέων, σε συνεργασία με το Επιμελητήριο Φθιώτιδας και την συμμετοχή τοπικών επιχειρήσεων, ενός συνόλου συνεκτικών και αλληλένδετων παρεμβάσεων για τον μετασχηματισμό της οριοθετημένης εμπορικής περιοχής του Δήμου σε Ανοικτό Κέντρο Εμπορίου, το οποίο θα παρουσιάζει αισθητική και λειτουργική ομογένεια και θα επιδεικνύει τα πλεονεκτήματα που χαρακτηρίζουν ένα οργανωμένο εμπορικό κέντρο. Οι δράσεις που θα πραγματοποιηθούν από την πλευρά του Δήμου Λαμιέων περιλαμβάνουν αναβάθμιση του δημόσιου αστικού χώρου, εκσυγχρονισμού υποδομών, βελτίωση της κινητικότητας, βελτίωση του μικροκλίματος καθώς και βελτίωση της προσβασιμότητας. Επιπλέον, το έργο περιλαμβάνει την προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων «έξυπνης» πόλης και «έξυπνης» βιώσιμης κινητικότητας, την ανάδειξη της ταυτότητας της εμπορικής περιοχής, καθώς και δράσεις για την προβολή και προώθηση του Ανοικτού Κέντρου Εμπορίου και του έργου. Τα Ανοικτό Κέντρο Εμπορίου αναμένεται να συντελέσει σημαντικά στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και την ποιοτική εξυπηρέτηση αυτών καθώς και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας αλλά και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν. Ένα μεγάλο και αναγκαίο έργο που φέρνει την πόλη πιο κοντά στη σύγχρονη εποχή καθώς θα αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο ανάκαμψης της αγοράς.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	€ 1.796.641

Διευθέτηση Μυλαύλακα – αντιπλημμυρική προστασία και πολεοδομική αναβάθμιση (δράση ΟΣΒΑΑ Δ. Λαμιέων)

Το φυσικό αντικείμενο του έργου αφορά την αντιπλημμυρική προστασία με διευθέτηση του μυλαύλακα και την πολεοδομική αναβάθμιση της οδού Τυμφρηστού στην πόλη της Λαμίας. Συγκεκριμένα θα πραγματοποιηθούν εργασίες της διευθέτησης του μυλαύλακα με την κατασκευή δικτύων ομβρίων και παράλληλα με την ανακατασκευή της οδού, των πεζοδρομίων και των δικτύων ηλεκτροφωτισμού θα τελεστεί αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής. Οι εργασίες θα εκτείνονται από την συμβολή των οδών Αμπλιανίτη και Τυμφρηστού (θέση Άγιος Λουκάς) έως και την συμβολή των οδών Ψαρών και Τυμφρηστού. Οι διατομές των οδών-πεζοδρομίων καθορίζονται από τα εγκεκριμένα Σχέδια του Σχεδίου Πόλης Λαμίας (περιοχής Αγίου Λουκά). Η κατασκευή των αγωγών ομβρίων θα γίνει σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές, τα σχέδια και τα υπόλοιπα στοιχεία της εγκεκριμένης μελέτης της Δ.Ε.Υ.Α.

Λαμίας με τις τυχόν τροποποιήσεις της. Ταυτόχρονα και όπου υπάρχει σχετική ανάγκη, ως συνοδά έργα, θα γίνουν και επεκτάσεις – βελτιώσεις – επισκευές των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης ώστε να αποφεύγεται η μετέπειτα επανεκκαφή των ίδιων δρόμων, όπου θα γίνουν οι επεμβάσεις.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	€ 1.319.000

Λειτουργία Ξενώνα Φιλοξενίας Δήμου Λαμιέων

Στόχος του έργου είναι η συνέχιση της λειτουργίας του Ξενώνα Φιλοξενίας του Δήμου Λαμιέων προκειμένου να παρέχει στις γυναίκες, που έχουν υποστεί και υφίστανται βία σε όλες τις μορφές ή/και πολλαπλές διακρίσεις και στα παιδιά τους φιλοξενία, ασφάλεια, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, καθώς και υποστήριξη για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, όταν απαιτείται. Πιο αναλυτικά ο Ξενώνας θα προσφέρει: Α. Φιλοξενία των Γυναικών και των Παιδιών τους, με ασφαλή διαμονή που περιλαμβάνει στέγη και διατροφή και επαρκή μέτρα για την ασφάλειά τους. Β. Κοινωνική στήριξη Γ. Ψυχολογική στήριξη των γυναικών μέσω εξειδικευμένης ατομικής συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης Δ. Υπηρεσίες προώθησης στην απασχόληση Ε. Δράσεις δικτύωσης.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	€ 1.146.000

Προμήθεια εξοπλισμού για την ανάπτυξη νέων κλινικών COVID-19 στο ΓΝ Λαμίας και την ενίσχυση υφιστάμενων τμημάτων του για την αντιμετώπιση περιστατικών του COVID-19

Αντικείμενο της Πράξης αποτελεί η προμήθεια και εγκατάσταση ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού για την ανάπτυξη νέων κλινικών COVID-19 στο ΓΝ Λαμίας και την ενίσχυση υφιστάμενων τμημάτων του (ΜΕΘ-COVID, ΤΕΠ, ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ / ΝΕΟΓΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ κ.α.) για την αντιμετώπιση περιστατικών του COVID-19. Οι δύο νέες κλινικές για την αντιμετώπιση περιστατικών του COVID-19 θα αναπτυχθούν στο πλήρως ανακαινισμένο «Πέτρινο Κτήριο» (πρώην Σανατόριο) και ειδικότερα στο Κτήριο II (Ανατολικό Κτήριο) του συγκροτήματος. Η Πράξη περιλαμβάνει την προμήθεια και εγκατάσταση του ακόλουθου εξοπλισμού: Για τις Μ.Ε.Θ. COVID-19 του Νοσοκομείου: Αναπνευστήρες (4) βαρέως τύπου, φορητό τροχήλατο ακτινολογικό σύστημα (1) και φορητά τροχήλατα μόνιτορ (2) Για το Τμήμα Επειγόντων

Περιστατικών :Φορητός αναπνευστήρας νεογνών (1) και φορητά τροχήλατα μόνιτορ (2) Για τη Μαιευτική/Νεογνική Κλινική: Έγχρωμος υπερηχοτομογράφος μαιευτικός-γυναικολογικός (1), φορητές θερμοκοιτίδες (2) και τράπεζα ανάνηψης νεογνών (1) Για τις νέες κλινικές COVID και υφιστάμενες Κλινικές (Παθολογική – Πνευμονολογική - Ακτινολογικό) που αντιμετωπίζουν περιστατικά COVID: Φορητοί αναπνευστήρες (8), φορητό αναπνευστήρα νεογνών (1), φορητά τροχήλατα ακτινολογικά συστήματα (2), φορητά τροχήλατα μόνιτορ (20) ηλεκτροκαρδιογράφοι 12 καναλιών (6), Ηλεκτρικές νοσοκομειακές κλίνες (50), Ροόμετρο οξυγόνου επιτοίχιο (50), Επιτοίχια αναρρόφηση (50) Τροχήλατη αναρρόφηση (10) Απινιδωτές με τροχήλατο (6), Κλίβανοι υγρής αποστείρωσης (3) Η υλοποίηση του έργου θα συμβάλει καθοριστικά στην ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας του ΓΝ Λαμίας για τη διάγνωση / υποστήριξη / θεραπεία περισσότερων ασθενών με κορωνοϊό και συνολικότερα στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	€ 847.500

Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών: Κοινωνικό Παντοπωλείο και Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Λαμιέων

Το έργο αναφέρεται στη χρηματοδότηση για τη λειτουργία της Δομής του Κοινωνικού Παντοπωλείου και του Κοινωνικού Φαρμακείου στο Δήμο Λαμιέων για τρία έτη. Το Κοινωνικό Παντοπωλείο και το Κοινωνικό Φαρμακείο δημιουργήθηκαν λόγω των αναγκών της εποχής μας, που χαρακτηρίζεται από ραγδαία αύξηση των κινδύνων του κοινωνικού αποκλεισμού, αύξηση των ανέργων και των ατόμων που επιζητούν φαγητό και φάρμακα, αύξηση της μετανάστευσης και μεγέθυνση της αδυναμίας κάλυψης των πρωταρχικών αναγκών διατροφής και υγειονομικής περίθαλψης από πολλές ομάδες του πληθυσμού. Προκειμένου να υπάρξει ανάσχεση αυτού του φαινομένου, η δημιουργία Κοινωνικού Παντοπωλείου και Κοινωνικού Φαρμακείου κρίνεται επιβεβλημένη καθώς θα συμβάλει στην προμήθεια βασικών αγαθών και πρωταρχικής υγειονομικής περίθαλψης των παραπάνω ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, στην αντιμετώπιση της φτώχειας και την κοινωνική ένταξη Η Δομή του Κοινωνικού Παντοπωλείου θα συγκεντρώνει, αποθηκεύει, διανέμει βασικά αγαθά διαβίωσης Παρέχει σε τουλάχιστον 150 οικογένειες του Δήμου Λαμιέων που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας ή απειλούνται από φτώχεια, σταθερά σε τακτά διαστήματα τρόφιμα και είδη παντοπωλείου συσκευασμένα, είδη ατομικής υγιεινής, κατεψυγμένα προϊόντα, είδη ένδυσης και υπόδησης, οικιακού εξοπλισμού, παιχνίδια κλπ καινούρια ή μη, είδη ψυχαγωγίας. Τα αγαθά συγκεντρώνονται από χορηγίες/ δωρεές επιχειρήσεων, συλλογικών φορέων και πολιτών (Σχ. Δημοσιότητας/ Δικτύωσης), από τυχόν περισσευούμενα είδη του προγράμματος ΤΕΒΑ κι από προμήθειες με δαπάνες της δομής. Το Κοινωνικό Φαρμακείο αφορά στην παροχή και τακτική βάση δωρεάν φαρμάκων

υγειονομικού υλικού και παραφαρμακευτικών προϊόντων σε τουλάχιστον 100 ωφελούμενους κάθε μήνα.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	€ 486.720

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2021-2027

Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, η ΕΕ θα διαθέσει **€392 δισ.** στην Πολιτική Συνοχής της, σχεδόν **το ένα τρίτο δηλαδή του συνολικού προϋπολογισμού της**. Ήδη από τον Μάιο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις κανονισμού για την Πολιτική Συνοχής για την περίοδο μετά το 2020, έχοντας ως βασικό στόχο τη μεταρρύθμισή της, ώστε να απλουστευθούν οι διαδικασίες και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των επενδύσεων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, οι 11 θεματικοί στόχοι που κυριάρχησαν την περίοδο 2014-2020 αντικαταστάθηκαν από πέντε στόχους πολιτικής για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ, με σκοπό να κατευθύνουν τις επενδύσεις για τη δημιουργία:

- Μιας **εξυπνότερης Ευρώπης**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- Μιας **πιο Πράσινης Ευρώπης** χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
- Μιας **πιο Συνδεδεμένης Ευρώπης**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα.
- Μιας **πιο Κοινωνικής Ευρώπης**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Μιας **Ευρώπης πιο Κοντά στους Πολίτες**, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Παράλληλα, η συγκεκριμένη Προγραμματική Περίοδος διακρίνεται για:

- **Τους κλιματικούς στόχους:** σταθμισμένη κλιματική και περιβαλλοντική συμβολή των επενδύσεων, ελάχιστοι στόχοι για τα ταμεία, μηχανισμός κλιματικής προσαρμογής.

- **Τη μεγαλύτερη ενδυνάμωση των τοπικών, αστικών και εδαφικών αρχών στη διαχείριση των κονδυλίων:** ο αποκλειστικός στόχος της πολιτικής εφαρμόζεται μόνο μέσω εδαφικών και τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών.
- **Την απλούστευση:** Η νέα Πολιτική Συνοχής εισάγει ένα σύνολο κανόνων για τα οκτώ Ταμεία⁸ και σημαντική μείωση του όγκου του παράγωγου δικαίου. Αυτό συνεπάγεται συγκεκριμένα:
 - Πιο απλή και πιο συχνή διαδικασία αναφοράς.
 - Ελαφρύτεροι έλεγχοι για τα προγράμματα: απότομη μείωση των επαληθεύσεων διαχείρισης, «αρχή του ενιαίου ελέγχου», αναλογικές ρυθμίσεις για τους ελέγχους.
 - Ταχύτερη παράδοση: εκτεταμένη δυνατότητα χρήσης απλοποιημένων επιλογών κόστους και χρηματοδότησης που δεν συνδέονται με συστήματα κόστους.
 - Τέλος της έγκρισης της Επιτροπής για τα Μεγάλα Έργα.
 - Όχι άλλος ορισμός φορέων διαχείρισης και ελέγχου.
- **Δημιουργία συνθηκών επιτυχίας:** εξορθολογισμένοι και σαφείς όροι που επιτρέπουν την τήρηση των όρων καθ' όλη τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου για την επιστροφή δαπανών από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.
- **Ευέλικτος προγραμματισμός προσαρμοσμένος στις νέες προκλήσεις και τις αναδυόμενες ανάγκες:** κατανομή του ποσού ευελιξίας μόνο μετά από ενδιάμεση αναθεώρηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και πιθανών νέων προκλήσεων.
- **Ενισχυμένες διατάξεις προβολής και επικοινωνίας:** απαιτήσεις για τους δικαιούχους και προώθηση ενεργειών στρατηγικής σημασίας.

Η Νέα Πολιτική Συνοχής θα εξακολουθεί **να επενδύει σε όλες τις περιφέρειες** με τη μέθοδο κατανομής των πόρων να βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, **στο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ**. Πλέον, όμως, **έχουν προστεθεί και νέα κριτήρια** όπως για παράδειγμα **η ανεργία των νέων, η**

⁸ Θέσπιση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων που διέπει 8 ταμεία της ΕΕ των οποίων η διάθεση πραγματοποιείται από κοινού με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες. Από κοινού, αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Τα 8 ταμεία που καλύπτονται από τον παρόντα Κοινό Κανονισμό είναι τα εξής: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, Ταμείο Συνοχής, Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και τις Θεωρήσεις.

κλιματική αλλαγή και η ένταξη των μεταναστών, ώστε να αντανakλάται καλύτερα η πραγματικότητα.

Επιπλέον, για τη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο, οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής θα χρηματοδοτηθούν όχι μόνο στο πλαίσιο του καθιερωμένου ΠΔΠ, αλλά, επιπρόσθετα, στην περίπτωση ορισμένων προγραμμάτων, προβλέπεται χρηματοδότηση από το προσωρινό Σχέδιο Ανάκαμψης της Ευρώπης, «**NextGenerationEU**». Το συγκεκριμένο μέσο ανάκαμψης, έχει τη δυνατότητα, μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να δανείζεται κεφάλαια για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις κεφαλαιαγορές, αποσκοπώντας στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργήσε η πανδημία του κορωνοϊού και στη στήριξη της ανάκαμψης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ως εκ τούτου, θα καταστεί δυνατή η μεταφορά νέων αυξημένων πόρων σε προγράμματα όπως ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας –MAA, το REACT-EU, το πρόγραμμα Horizon Ευρώπη, το InvestEU, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το RescEU κ.α.

Για παράδειγμα, ο **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** με συνολικό προϋπολογισμό €672,5 δισ. (εκ των οποίων €312,5 δισ. ευρώ διατίθενται με τη μορφή επιχορηγήσεων και €360 δισ. με τη μορφή δανείων -τιμές 2018-), συστάθηκε για την αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και τονώνοντας την ανάπτυξη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο MAA θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της ΕΕ. Το 70% των πόρων του MAA θα πρέπει να έχουν δεσμευτεί τα έτη 2021 και 2022 και το 30% των πόρων το έτος 2023. Συμπληρωματικά με τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το **REACT-EU**, που εγκρίθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου 2020, αφορά πιο βραχυπρόθεσμες δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης σε τομείς που χαρακτηρίζονται καίριας σημασίας για τη θέσπιση των βάσεων μιας υγιούς ανάκαμψης (π.χ., δημιουργία θέσεων απασχόλησης, πράσινη συμφωνία, ψηφιακή μετάβαση). Το REACT-EU, που περιλαμβάνει πρόσθετα κονδύλια ύψους €47,5 δισ., τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι και το 2023, θα λειτουργήσει ως συμπλήρωμα για τα προγράμματα συνοχής της περιόδου 2014-2020 και θα προστεθεί στα κονδύλια συνοχής για την περίοδο 2021-2027. Ακόμα, το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**, το οποίο στηρίζει τις περιοχές που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και αποσκοπεί στην αποφυγή της αύξησης των περιφερειακών ανισοτήτων, διαθέτει προϋπολογισμό ύψους **€17,5 δισ.** Τα €7,5 δισ. θα προέλθουν από το ΠΔΠ, ενώ επιπλέον **€10 δισ.** θα προέλθουν από το **NextGenerationEU**.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ⁹

Το νέο «**Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027**» («**ΕΣΠΑ 2021-2027**») αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες

⁹ Βλέπε: [Νέα Προγραμματική Περίοδος 2021-2027 \(espa.gr\)](https://espa.gr)

αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια, στοχεύοντας την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων, καθώς και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν στη χώρα μας πόροι συνολικού ύψους **€26,2 δισ.** για τα επόμενα 7 έτη. Ειδικότερα, τα **€20,9 δισ.** θα προέλθουν ως Ενωσιακή Στήριξη και τα **€5,3 δισ.** θα αποτελέσουν εθνική συνεισφορά. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας μας για τα επόμενα χρόνια, επιδιώκοντας να αντιμετωπίσουν τις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, αναμένεται η ολοκλήρωση των Μεγάλων Έργων που ξεκίνησαν την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο, 2014-2020.

Το νέο «**ΕΣΠΑ 2021-2027**» χαρακτηρίζεται για τον ισχυρό του αναπτυξιακό του προσανατολισμό, όπως αυτός αποτυπώνεται μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία, που ανακάμπτει από την πανδημική κρίση, φιλοδοξώντας να συμβάλει ουσιαστικά στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για ολόκληρη τη χώρα και τους πολίτες της.

Βασικά χαρακτηριστικά του Νέου ΕΣΠΑ:

- Διασυνδέεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τις συστάσεις της Επιτροπής για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- Υποστηρίζει τις λοιπές Εθνικές Στρατηγικές και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης.
- Υποστηρίζει το νέο Ταμείο για τη Δίκαιη Μετάβαση (λιγνιτικές περιοχές και νησιά).
- Ακολουθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Εκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη).
- Ακολουθεί τους περιορισμούς των Ευρωπαϊκών Κανονισμών για τις θεματικές συγκεντρώσεις και ξεπερνά τα κατώτατα ποσοστά.

Στόχοι Πολιτικής:

Οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν προβάλλονται ως συνολική πολιτική, έχοντας ως στόχο τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- **«Πιο έξυπνη» Ελλάδα (20% των συνολικών πόρων)**

Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς την κατεύθυνση αυτή θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.

- **«Πιο πράσινη» Ελλάδα (27% των συνολικών πόρων)**

Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με τη χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, τη μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, την ενίσχυση διασυννοριακών έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση σε τοπικό επίπεδο, καθώς και την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

- **«Πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα (8% των συνολικών πόρων)**

Στοχεύοντας στον οικονομικό/ψηφιακό μετασχηματισμό, ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και στηρίζεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

- **«Πιο κοινωνική» Ελλάδα (30% των συνολικών πόρων)**

Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα, μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

- **«Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της» (6% των συνολικών πόρων)**

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και ΤΑΠΤοΚ (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων) θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα.

- **«Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση» (7% των συνολικών πόρων)**

Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, εδράζεται, κατ'εφαρμογή σχετικού σχεδίου δράσης, σε πέντε πυλώνες: καθαρή ενέργεια, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, βιοτεχνία-βιομηχανία-εμπόριο και τεχνολογία-εκπαίδευση. Οι προγραμματιζόμενες δράσεις/επενδύσεις θα είναι σε συμφωνία με τα εδαφικά σχέδια μετάβασης, τα οποία θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΩΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ COVID-19

Η Πολιτική Συνοχής βρέθηκε στην πρώτη γραμμή αντιμετώπισης της πρωτοφανούς κοινωνικοοικονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του COVID-19. Ειδικότερα, επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση της μεγάλης πίεσης που ασκήθηκε στον τομέα υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και στον σημαντικό κίνδυνο οικονομικής ρευστότητας που απείλησε τις επιχειρήσεις —ιδίως τις μικρές, οι οποίες αναγκάστηκαν να σταματήσουν τις δραστηριότητές τους, θέτοντας, παράλληλα, σε κίνδυνο εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενέκριναν άμεσα δύο συναφείς δέσμες μέτρων, τις επενδυτικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού (**CRII/CRII+**), **διευρύνοντας την επιλεξιμότητα των κεφαλαίων της πολιτικής συνοχής** και αυξάνοντας την ευελιξία που προσφέρεται στις προγραμματικές αρχές για τον **επαναπρογραμματισμό** της υπάρχουσας στήριξης της ΕΕ.

Εν προκειμένω, περισσότερα από **€20 δισ.** ανακατανεμήθηκαν για την εξασφάλιση ζωτικής σημασίας ατομικού **εξοπλισμού προστασίας**, αναπνευστήρων και ασθενοφόρων. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις μπόρεσαν να επωφεληθούν από **επιχορηγήσεις έκτακτης ανάγκης και δάνεια χαμηλών επιτοκίων**, τα οποία τους επέτρεψαν να διατηρήσουν τη λειτουργία τους κατά τη διάρκεια των lockdown.

Νέα μέτρα για την απασχόληση, ιδίως ρυθμίσεις για τη σύντομη εργασία, τέθηκαν σε εφαρμογή, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι δεν θα βρεθούν ξαφνικά χωρίς εισόδημα. Παράλληλα, προωθήθηκαν μέτρα απλούστευσης και προσαρμόστηκαν οι κανόνες για να υποστηριχθούν οι δημόσιοι προϋπολογισμοί. Η εισαγωγή της πρωτοβουλίας **REACT-EU**, η οποία ήταν η πρώτη που κινητοποίησε πόρους στο πλαίσιο της ΕΕ επόμενης γενιάς, παρέχοντας **€47,5 δισ.** νέας χρηματοδότησης από την ΕΕ για τα έτη 2021/2022. Χάρη στο υψηλό ποσοστό προχρηματοδότησής του, τα κράτη-μέλη έχουν ήδη καταφέρει να προετοιμάζουν νέα έργα για την ενίσχυση των ιατρικών ιδρυμάτων, των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των ευάλωτων ατόμων. Επίσης, τα κονδύλια αυτά επέτρεψαν την επανέναρξη έργων που είχαν προηγουμένως διακοπεί εξαιτίας των έκτακτων αναγκών. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις πράσινες και ψηφιακές προτεραιότητες, οι οποίες είναι απαραίτητες για μια έξυπνη, βιώσιμη και ανθεκτική ανάκαμψη, σύμφωνα με την ευρύτερη πολιτική ατζέντα της ΕΕ.

Ως εκ τούτου, η πολιτική συνοχής αποδείχθηκε ευέλικτη και αποτελεσματική σε ό,τι αφορά την ταχεία προσαρμογή στην κρίση, παρέχοντας στα κράτη-μέλη, στις περιφέρειες και στις πόλεις μια ολοκληρωμένη και προσαρμοσμένη εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των άνισων εδαφικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΚΑΜΨΗ¹⁰

Η πανδημία COVID-19 υπέβαλε τις κοινωνίες και τις οικονομίες μας σε μία πρωτοφανή δοκιμασία. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας μετετράπη ταχύτατα στην πιο δραματική οικονομική κρίση στην ιστορία της ΕΕ. Όπως ήδη αναφέρθηκε, από τις πρώτες κίολας ημέρες της πανδημίας, η ΕΕ ανέλαβε **δράση ώστε να αντιμετωπίσει την κρίση**, θέτοντας σε άμεση εφαρμογή μέτρα για την κινητοποίηση του προϋπολογισμού της καθώς και για την ενίσχυση της ευελιξίας κατά την εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις και τη δημοσιονομική πολιτική των κρατών-μελών.¹¹ Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕ επέτρεψε τη μέγιστη **ευελιξία στην εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων σχετικά με τα δημόσια οικονομικά και τις δημοσιονομικές πολιτικές**, π.χ., για την αντιμετώπιση έκτακτων δαπανών, και θέσπισε προσωρινούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίοι επέτρεψαν στα κράτη-μέλη να στηρίξουν οικονομικά τις επιχειρήσεις και τους πολίτες που δυσκολεύονταν να ανταπεξέλθουν εξαιτίας των επιπτώσεων της πανδημίας.

Παρόλα αυτά, η επιμονή κι η σφοδρότητα της πανδημίας κατέστησαν σαφές ότι η αποτελεσματική αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης θα απαιτούσε μία μεγάλη από κοινού προσπάθεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, στον απόηχο της κρίσης που προκάλεσε η COVID-19, η ΕΕ παρουσίασε ένα πρωτοφανές σχέδιο ανάκαμψης, το **NextGenerationEU**, επιδιώκοντας την άμεση επανεκκίνηση της ευρωπαϊκής οικονομίας, με την παράλληλη στήριξη των στόχων της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης, έτσι ώστε η Ευρώπη να γίνει πιο ανθεκτική κι έτοιμη να αντιμετωπίσει τις όποιες μελλοντικές προκλήσεις.

Αναλυτικότερα:

Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη – NextGenerationEU

Το **NextGenerationEU (NGEU)** είναι ένα προσωρινό μέσο ανάκαμψης ύψους **€750 δισ.** (τιμές 2018)¹² για την αποκατάσταση των άμεσων οικονομικών και κοινωνικών ζημιών που προκλήθηκαν από την πανδημία του κορωνοϊού. Παράλληλα, δε, αποτελεί και μία μοναδική ευκαιρία για τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό των οικονομιών μας, τη δημιουργία

¹⁰ Διαθέσιμο στα: [Σχέδιο ανάκαμψης COVID-19 | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), [COVID-19: Πώς θα λειτουργεί ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), [Covid-19: Το σχέδιο της ΕΕ για την ανάκαμψη της οικονομίας | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), [Covid-19: 10 πράγματα που κάνει η ΕΕ για την ανάκαμψη | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), [Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη](#), [Ενημερωτικό γράφημα: Μέσο ανάκαμψης της ΕΕ | EPRS | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), [Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας \(europa.eu\)](#), [Κορωνοϊός: το χρονοδιάγραμμα δράσης της ΕΕ για το 2020 | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), [Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Γραφήματα](#), [Next Generation EU – πακέτο ανάκαμψης από την COVID-19 - Γραφήματα](#)

¹¹ Βλέπε περισσότερα στο: [The 'general escape clause' within the Stability and Growth Pact: Fiscal flexibility for severe economic shocks | Think Tank | European Parliament \(europa.eu\)](#)

¹² €807,1 δισ. σε τρέχουσες τιμές

νέων ευκαιριών, ποιοτικών θέσεων εργασίας και, κατ' επέκταση, την προάσπιση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας. Η **χρηματοδότηση** του εν λόγω μέσου εξασφαλίζεται με **δανεισμό από τις αγορές**. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξουσιοδοτείται να δανείζεται κεφάλαια εξ ονόματος της Ένωσης από τις κεφαλαιαγορές, με ευνοϊκότερους όρους απ' ό,τι τα περισσότερα κράτη-μέλη, και, εν συνεχεία, ανακατανέμει τα ποσά. **Το σύνολο των κεφαλαίων του NextGenerationEU αναμένεται να συγκεντρωθεί έως το 2026**, με την εφαρμογή μιας διαφοροποιημένης στρατηγικής χρηματοδότησης (βλέπε, π.χ., νέα γενιά ίδιων πόρων της ΕΕ).¹³

Ειδικότερα, το NGEU θα διοχετευτεί μέσω **επτά προγραμμάτων** υπό τη μορφή **δανείων** (€360 δισ.) και **επιχορηγήσεων** (€390 δισ.):

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: €672,5 δισ.

REACT-EU: €47,5 δισ.

Ορίζων Ευρώπη: €5 δισ.

InvestEU: €5,6 δισ.

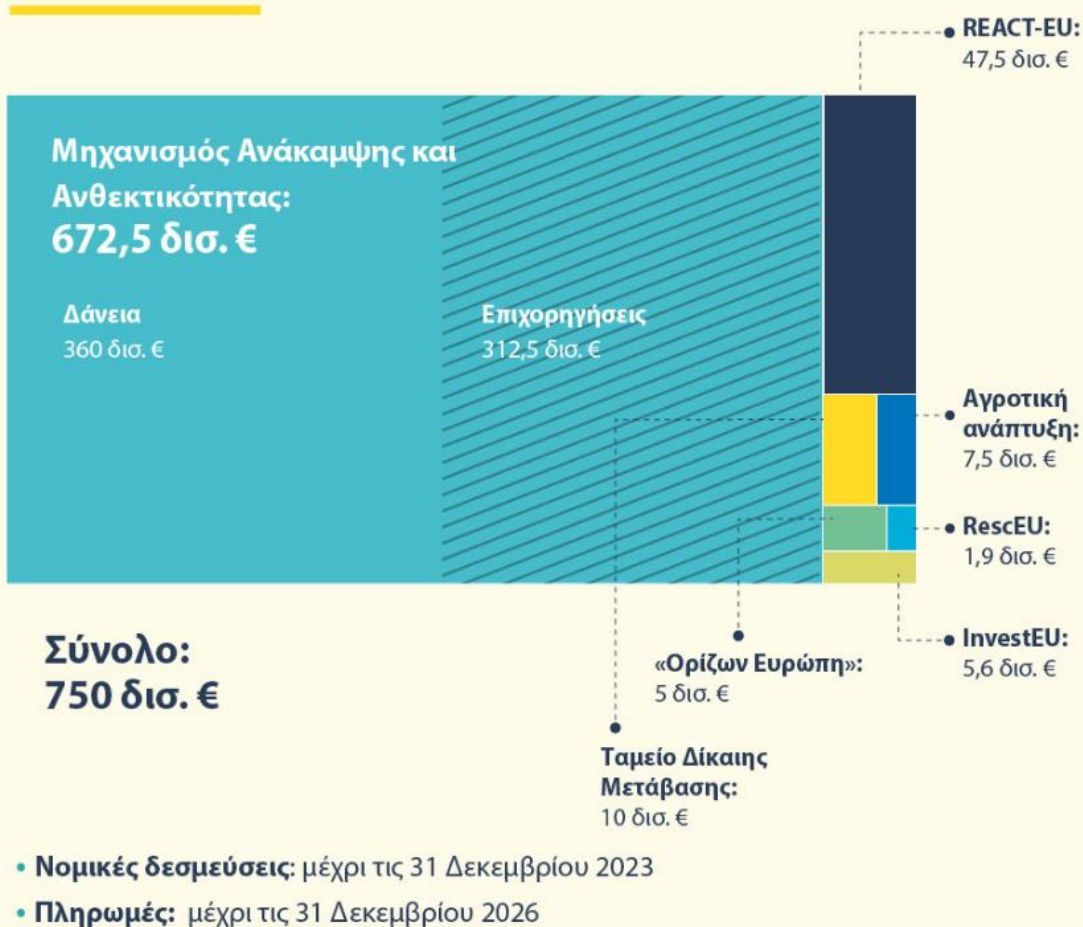
Αγροτική ανάπτυξη: €7,5 δισ.

Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης: €10 δισ.

RescEU: €1,9 δισ.

¹³ Πριν από το NextGenerationEU η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδιδε ήδη ομόλογα, για παράδειγμα για τη χρηματοδότηση δανείων προς κράτη-μέλη της ΕΕ και τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένου ποσού ύψους έως και €100 δισ. για το πρόγραμμα SURE με σκοπό τη στήριξη της απασχόλησης και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Στη διοργανική συμφωνία του Δεκεμβρίου 2021 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή συμφώνησαν να συνεργαστούν για να εξασφαλίσουν επάρκεια νέων ίδιων πόρων ώστε να καλύψουν τις αποπληρωμές του NextGenerationEU. Κατά συνέπεια, τον Δεκέμβριο του 2021 η Επιτροπή πρότεινε τρεις νέες πηγές εσόδων για τον προϋπολογισμό της ΕΕ (i) Ίδιος πόρος που βασίζεται στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, ii) Ίδιος πόρος που βασίζεται στον μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα, iii) Ίδιος πόρος που βασίζεται στα ανακατανεμηθέντα κέρδη πολύ μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων -βάσει των εργασιών στο επίπεδο του ΟΟΣΑ και της G20-), οι οποίες θα συμβάλουν στην αποπληρωμή του σκέλους των επιχορηγήσεων του NextGenerationEU. Η πρόταση αυτή θα συνεισφέρει επίσης στη χρηματοδότηση του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα, το οποίο έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι η μετάβαση σε μια οικονομία απαλλαγμένη από ανθρακούχες εκπομπές δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο. Η Επιτροπή συνεχίζει να συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη-μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο του Συμβουλίου, έχοντας ως στόχο την ταχεία έγκριση των προτεινόμενων νέων πηγών εσόδων. Επίσης, η Επιτροπή θα προτείνει δεύτερη δέσμη νέων ίδιων πόρων έως το τέλος του 2023. Βλέπε περισσότερα στα: [The next generation of EU own resources](https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/27/the-union-s-revenue), <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/27/the-union-s-revenue>

Επενδύσεις στην πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική ΕΕ

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Ραχοκοκαλιά του NextGenerationEU είναι ο **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)**, στο πλαίσιο του οποίου χορηγούνται **επιδότησεις** και **δάνεια** συνολικού ύψους **€672,5 δισ.** (τιμές 2018)¹⁴ για τη στήριξη των αναγκαίων **μεταρρυθμίσεων** και **επενδύσεων**, οι οποίες θα πρέπει να συνάδουν με τις προτεραιότητες της ΕΕ για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, αντιμετωπίζοντας, παράλληλα, και τις εκάστοτε εθνικές προκλήσεις, όπως αυτές προσδιορίζονται στις **ειδικές ανά χώρα συστάσεις**¹⁵ στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Εξαμήνου** για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.¹⁶ Στόχος, επομένως, του ΜΑΑ είναι να μετριαστούν οι οικονομικές και

¹⁴ €723,8 δισ. σε τρέχουσες τιμές

¹⁵ Ειδικότερα, δε, στις [ειδικές ανά χώρα συστάσεις](#) για το 2019 και το 2020 που εξέδωσε το Συμβούλιο.

¹⁶ Τα σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα κατευθύνουν το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων των κρατών-μελών για τα επόμενα έτη. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, με το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής του και την πολυμερή εποπτεία, θα καθοδηγήσει και θα συμπληρώσει επωφελώς την εφαρμογή των σχεδίων Ανάκαμψης και

κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού και να καταστούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες περισσότερο βιώσιμες, ανθεκτικές και καλύτερα προετοιμασμένες για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, για τη χορήγηση των παραπάνω πόρων, τα κράτη-μέλη οφείλουν να καταρτίσουν τα αντίστοιχα εθνικά **Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**, τα οποία θα πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή, εξηγώντας **πώς θα επενδύσουν** τα κονδύλια που τους αντιστοιχούν. Κάθε Σχέδιο, δηλαδή, θα πρέπει να καθορίζει τις **μεταρρυθμίσεις** και τις **επενδύσεις** που αναμένεται να υλοποιηθούν έως το **τέλος του 2026**, έτσι ώστε τα κράτη-μέλη να είναι σε θέση να λάβουν **χρηματοδότηση** μέχρι ένα ποσό που έχει συμφωνηθεί προηγουμένως **βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων** (βλέπε γραφήματα παρακάτω).

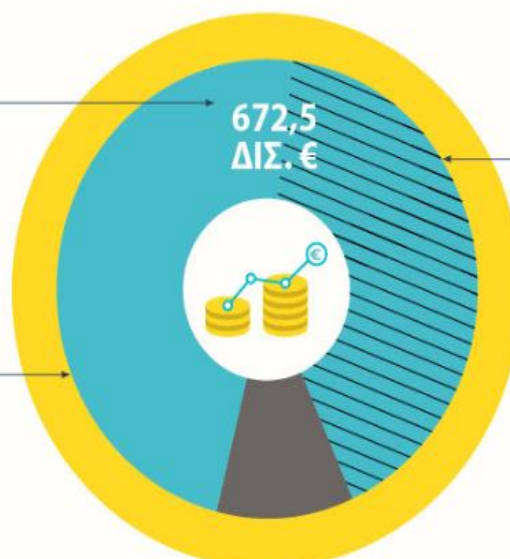
Καθώς ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βασίζεται στις **επιδόσεις**, για την εκταμίευση των κονδυλίων αυτών, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να συμμορφώνονται με τους **προβλεπόμενους στόχους** και τα αντίστοιχα **ορόσημα** αναφορικά με την υλοποίηση των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Η Επιτροπή είναι αρμόδια να αξιολογεί αν όλα τα σχετικά ορόσημα και οι στόχοι τηρήθηκαν ικανοποιητικά ως **προαπαιτούμενο για την εκάστοτε εκταμίευση στο πλαίσιο του ΜΑΑ**.

Ανθεκτικότητας. Για τον λόγο αυτό, αρχής γενομένης από τον κύκλο του 2022, η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου προσαρμόστηκε ώστε να ληφθεί υπόψη η δημιουργία του ΜΑΑ και η εφαρμογή των σχεδίων Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Βλέπε περισσότερα στο: [Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο την εποχή του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας \(eurropa.eu\)](https://eurropa.eu)

Πόσα χρήματα θα διατεθούν;

Μηχανισμός
Ανάκαμψης
και
Ανθεκτικότητας
(ΜΑΑ)

360
ΔΙΣ. €
ΔΑΝΕΙΑ ΜΑΑ

750
ΔΙΣ. €
Next Generation EU

312,5
ΔΙΣ. €
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ
ΜΑΑ

Κλείδα κατανομής
επιχορηγήσεων
2021-2022 (70%)

- ανεργία 2015-2019
- αντίστροφο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ
- μερίδιο πληθυσμού

2023 (30%)

- μείωση του πραγματικού ΑΕΠ στη διάρκεια του 2020
- συνολική μείωση του πραγματικού ΑΕΠ το διάστημα 2020-2021
- αντίστροφο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ
- μερίδιο πληθυσμού

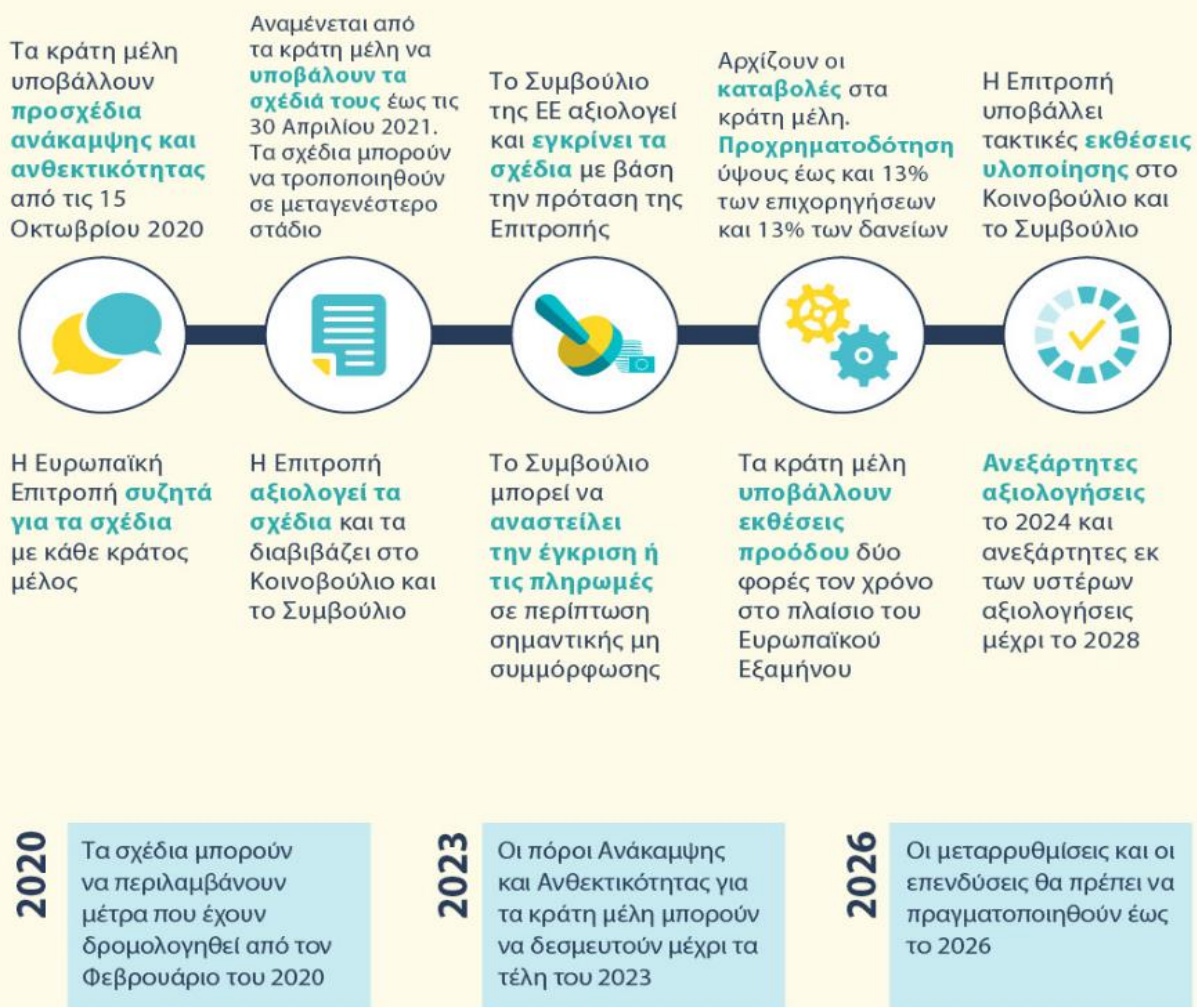
*Τα στοιχεία εκφράζονται σε τιμές του 2018. Με τις τρέχουσες τιμές, το κονδύλιο Next Generation EU ανέρχεται σε 807,1 δισ. €, συμπεριλαμβανομένων 724 δισ. € για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (338 δισ. € υπό τη μορφή επιχορηγήσεων, 386 δισ. € υπό τη μορφή δανείων).

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: επιχορηγήσεις

Σύνολο επιχορηγήσεων: 312,5 δισ. €

Πώς λειτουργεί στην πράξη;

Ο ΜΑΑ διαρθρώνεται γύρω από έξι πυλώνες:

- Πράσινη μετάβαση
- Ψηφιακός μετασχηματισμός
- Οικονομική Συνοχή
- Παραγωγικότητα και Ανταγωνιστικότητα
- Κοινωνική και Εδαφική Συνοχή
- Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα
- Πολιτικές για την επόμενη γενιά

Επιπλέον, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, ο ΜΑΑ βρέθηκε στο επίκεντρο της εφαρμογής του Σχεδίου **REPowerEU**, στο πλαίσιο του οποίου η ΕΕ αναμένεται να αντιμετωπίσει τις κοινωνικοοικονομικές δυσχέρειες και τις διαταραχές της παγκόσμιας αγοράς ενέργειας που προκλήθηκαν από την εισβολή αυτή.¹⁷ Έτσι, στις 18 Μαΐου 2022, η Επιτροπή πρότεινε στοχευμένες τροποποιήσεις του Κανονισμού ΜΑΑ για την **ενσωμάτωση ειδικών κεφαλαίων σχετικά με το REPowerEU** στα **υφιστάμενα Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** των κρατών-μελών.¹⁸ Ως εκ τούτου, ο ΜΑΑ θα συμβάλει και στην υλοποίηση του νέου Σχεδίου για τον **μετασχηματισμό του ενεργειακού συστήματος της ΕΕ** και τη **σταδιακή απεξάρτησή** της από τα **ρωσικά ορυκτά καύσιμα** μέσω της χρηματοδότησης υποδομών και της στήριξης ενεργειακών μεταρρυθμίσεων.

Μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ & NextGenerationEU

Ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ, σε συνδυασμό με το NextGenerationEU, αποτελεί τη **μεγαλύτερη δέσμη μέτρων ανάκαμψης που έχει χρηματοδοτηθεί ποτέ στην Ευρώπη**. Συνολικά **€1,8 τρισ.** (τιμές 2018)¹⁹ συμβάλλουν στην ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά την COVID-19. **Η Ευρώπη θα γίνει πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο ανθεκτική.**

Τα κονδύλια όμως, δεν χορηγούνται μόνο για την αντιμετώπιση των κυριότερων προκλήσεων της Ευρώπης αλλά και για την **παροχή στήριξης σε όσους έχουν ανάγκη**. Για παράδειγμα, ύστερα από τη **ρωσική εισβολή στην Ουκρανία**, ο προϋπολογισμός της ΕΕ κινητοποιήθηκε για την παροχή βοήθειας και στήριξης έκτακτης ανάγκης προς την Ουκρανία και τις χώρες της ΕΕ, καθώς και για τον μετριασμό των επιπτώσεων της σύρραξης στον ανθρωπιστικό τομέα.²⁰

Σε κάθε περίπτωση, **η κοινή και συντονισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι σε όλους τους τομείς αποτελεσματικότερη** και ωφελεί τα κράτη-μέλη περισσότερο από τις μεμονωμένες εθνικές δαπάνες, κυρίως λόγω των **σημαντικών δευτερογενών επιπτώσεων σε όλες τις χώρες**.

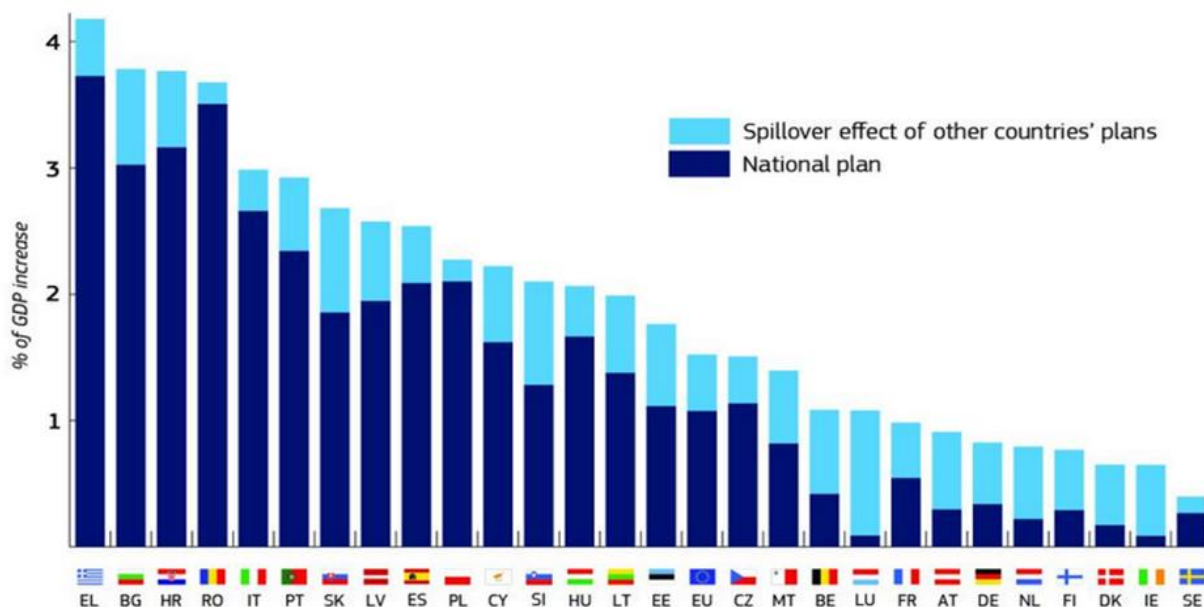
¹⁷ Βλέπε περισσότερα στο: [EUR-Lex - 52022DC0230 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuris/ui/entry.do?entryId=52022DC0230)

¹⁸ Βλέπε περισσότερα στο: https://commission.europa.eu/system/files/2022-05/com-2022-231_en.pdf

¹⁹ €2,018 τρισ. σε τρέχουσες τιμές

²⁰ Βλέπε περισσότερα εδώ: [Stand with Ukraine/ europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu/stand-with-ukraine/)

Οι επιπτώσεις του NextGenerationEU στο πραγματικό ΑΕΠ της ΕΕ (έως το 2024 σε ένα σενάριο υψηλής παραγωγικότητας)

Πηγή: «[Quantifying Spillovers of NextGenerationEU Investment](#)», Έγγραφο προβληματισμού, Ιούλιος 2021

Επιπλέον μέτρα στήριξης για την απασχόληση και τους εργαζομένους, τις επιχειρήσεις και τα κράτη-μέλη στο πλαίσιο της πανδημίας

Στις 9 Απριλίου 2020 το Eurogroup πρότεινε τρία **δίκτυα ασφαλείας άμεσης εφαρμογής**, ύψους **€540 δισ.**, τα οποία οριστικοποιήθηκαν τον **Μάιο του 2020**.

Πιο συγκεκριμένα:

- **Απασχόληση και εργαζόμενοι: Μέσο Προσωρινής Στήριξης των Εργαζομένων SURE**

Η ΕΕ θέσπισε ένα μέσο που παρείχε την **προσωρινή στήριξη για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (το μέσο SURE)**, προκειμένου να βοηθήσει τους εργαζόμενους να διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας τους κατά τη διάρκεια της κρίσης. Το Μέσο παρείχε δάνεια με ευνοϊκούς όρους στα κράτη-μέλη για την κάλυψη μέρους των δαπανών που συνδέονται με τη δημιουργία ή την επέκταση εθνικών συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας. Από τις 14 Δεκεμβρίου 2022 (ημερομηνία τελευταίας και τελικής εκταμίευσης), **19 κράτη μέλη έλαβαν συνολική στήριξη ύψους €98,4 δισ. από το SURE.**²¹

²¹ Βλέπε περισσότερα στο: [The SURE: Implementation | Think Tank | European Parliament](#)

- **Επιχειρήσεις**

Ο Όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) συνέστησε ένα πανευρωπαϊκό ταμείο εγγυήσεων ύψους **€25 δισ.** Το ταμείο προέβλεψε **δάνεια** συνολικού ύψους έως και **€200 δισ. για επιχειρήσεις, με έμφαση στις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) σε ολόκληρη την ΕΕ.** Τα ποσά αυτά ήρθαν να προστεθούν στα επιπλέον χρηματοδοτικά μέσα έκτακτης ανάγκης που έχει ήδη κινητοποιήσει η ΕΤΕπ, για να γεφυρώσει τις βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτικές ανάγκες των ΜΜΕ και να στηρίξει τον τομέα της υγείας.²²

- **Κράτη-μέλη**

Ο **Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας** έθεσε σε λειτουργία το μέσο ενίσχυσης για την πανδημική κρίση με βάση το υπάρχον προληπτικό πιστωτικό όριο, το οποίο αναπροσαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης της νόσου COVID-19. Ως εκ τούτου, είχε τη δυνατότητα να διαθέσει προς όλα τα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ **δάνεια ύψους έως και 2 % του ΑΕγχΠ τους, συνολικής αξίας έως και €240 δισ.**²³

Το πεδίο της νομισματικής πολιτικής

Παράλληλα, στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής, τον Μάρτιο του 2020 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εξήγγειλε το **«έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω της πανδημίας – PEPP»**, ύψους **€750 δισ.** Μάλιστα, το πρόγραμμα έλαβε συμπληρωματική ενίσχυση με πρόσθετο ποσό **€600 δισ.**, τον Ιούνιο του 2020 και, εν συνεχεία, άλλα **€500 δισ.** τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους, αυξάνοντας το συνολικό ποσό στα **€1,85 τρισ.** Το Πρόγραμμα ήταν κρίσιμης σημασίας καθώς κατάφερε να σταθεροποιήσει τις χρηματοπιστωτικές αγορές και να αποτρέψει την εξέλιξη της αναταραχής που εκδηλώθηκε την Άνοιξη του 2020 σε εκτεταμένη χρηματοπιστωτική κρίση με ακόμη σοβαρότερες συνέπειες για τους Ευρωπαίους πολίτες.²⁴

²² Βλέπε περισσότερα στο: [EIB Board approves €25 billion Pan-European Guarantee Fund in response to COVID-19 crisis](#)

²³ Αν και κανένα μέλος δεν υπέβαλε σχετικό αίτημα, (η δυνατότητα αυτή παρήλθε στο τέλος του 2022), η εν λόγω πρόβλεψη έπαιξε χρήσιμο ρόλο κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης, καθυστερώντας τις χρηματοπιστωτικές αγορές ότι οι χώρες της ζώνης του ευρώ θα μπορούσαν να αποκτήσουν γρήγορα πρόσβαση σε έκτακτη χρηματοδότηση, εφόσον αυτό θα ήταν απαραίτητο. Βλέπε περισσότερα στο: [ESM Pandemic Crisis Support | European Stability Mechanism \(europa.eu\)](#)

²⁴ Βλέπε περισσότερα στο: [Τι είναι το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας \(PEPP\); \(europa.eu\)](#)